

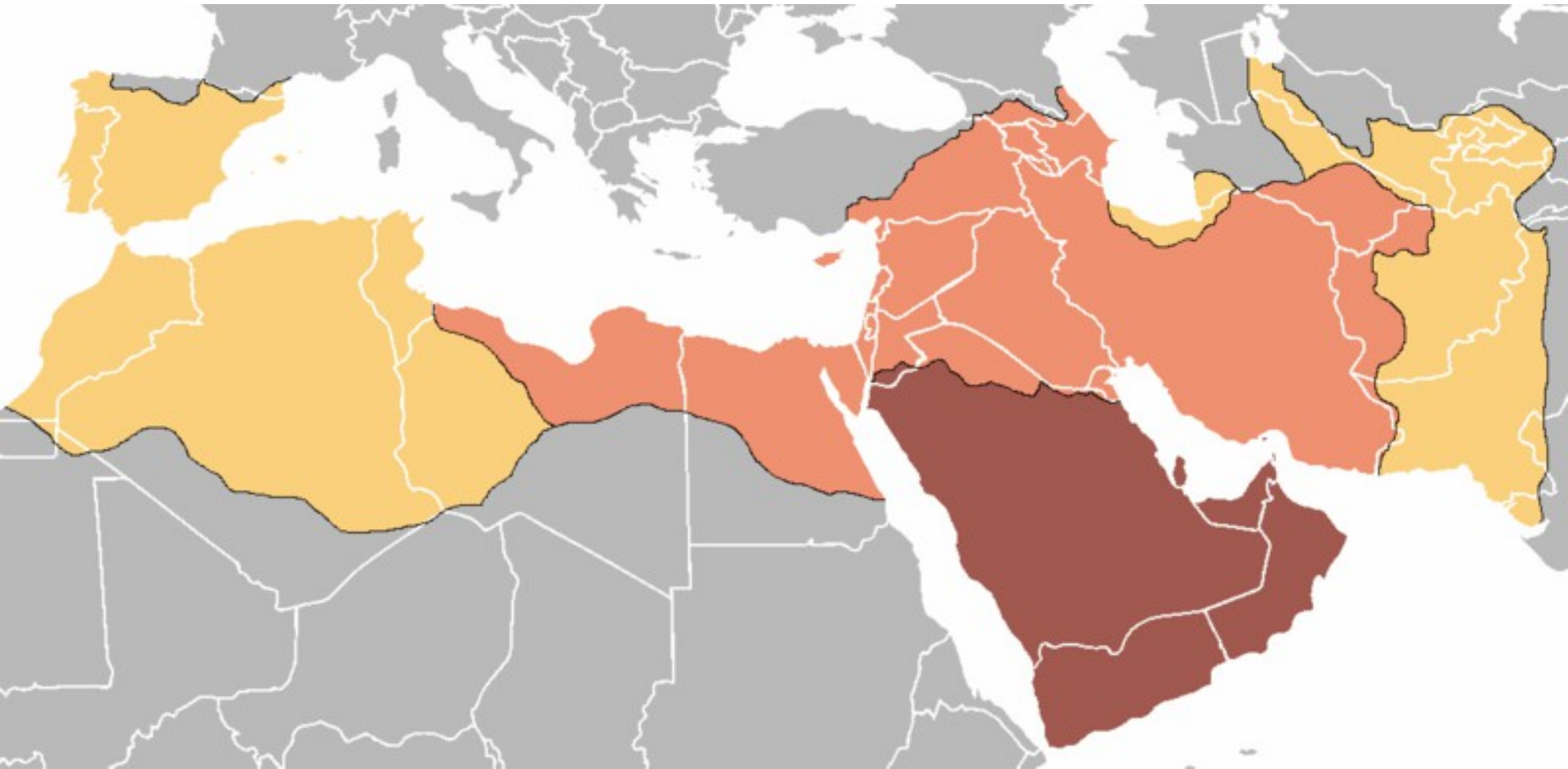

L'art islàmic

1. La unificació d'Aràbia, fins la mort de Mahoma.(628-632).
2. El califat ortodox (634-660) **Abu Bakr, Umar, Utman** y **Alí** , sobre tot **Umar**, controlaran tres zones importants: Siria-Palestina, Mesopotàmia y Egipte. La capital era a Medina.
3. El califat omeia (661-750). **Muhawiya** ,primer califa omeia, inicià la segona gran expansió i reorganitzà el califat. Davant Bizanzi conquisten Xipre i les illes gregues. A l'est arriben a Afganistan i controlen els passos a l'Índia. Completen la conquesta del nord d'Àfrica i arriben a Espanya.

4. El califat abassida (S. XVIII-X), amb capital a Bagad, l'expansió s'atura.

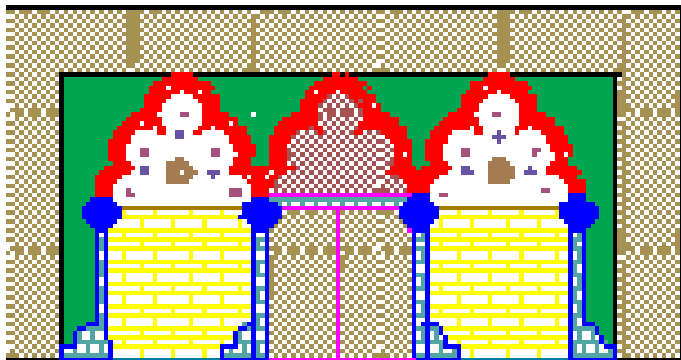
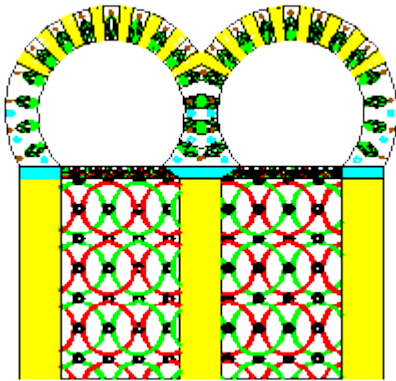

- Expansió sota Mahoma (622-632)
- Expansió durant el Califat Ortodoxe (632-661)
- Expansió durant el Califat Omeia (661-750)

L'art islàmic

Ofereix una gran diversitat, per les múltiples influències que va rebre. Els àrabs eren pobles nòmades, sense tradició constructiva. Característiques generals:

- **Eclecticisme**: adoptà elements **romans** (columna i arc mig punt), **bizantins** (cúpules i voltes, motius decoratius com els traçats epigràfics o de línia geomètrica), **orientals** (arcs lobulats i apuntats) i **visigòtics** (arc de ferradura), etc.

-Decoració **caligràfica**, cúfica, important per la prohibició expressa de representar persones i animals.

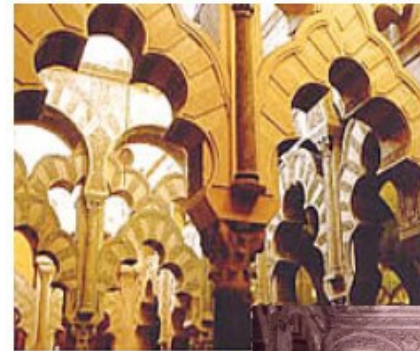
-**Diferències** artístiques segons les zones i les èpoques, que fan que sigui un art poc homogeni.

Decoració caligràfica de la mesquita de Còrdova, i columna romana de la mateixa mesquita

Característiques arquitectòniques:

1. Més preocupació pels interiors que pels exteriors, molt austers.
2. Sistema constructiu **voltat**.
3. Edificis **harmonitzen amb el paisatge**, poca alçada.
4. **Reutilitzen capitells i columnes clàssics**. **Capitells propis** molt variats i rics en decoració.
5. **Cúpules** i voltes molt variades (nervada, volta de mocàrabs de guix i gallonada)
6. **Materials** més usats: maó, guix, fusta (sostres) i pedra.
7. Utilitzaven **diferents tipus d'arcs**. Feien servir amb profusió l'arc de mig punt, l'arc de ferradura i l'arc de ferradura apuntat. Amb caràcter decoratiu s'utilitzen molt els lobulats, els mixtilinis i els entrecreuats.

Les principals construccions

Religioses:
La mesquita

Civils: El palau,
banys, forteses...

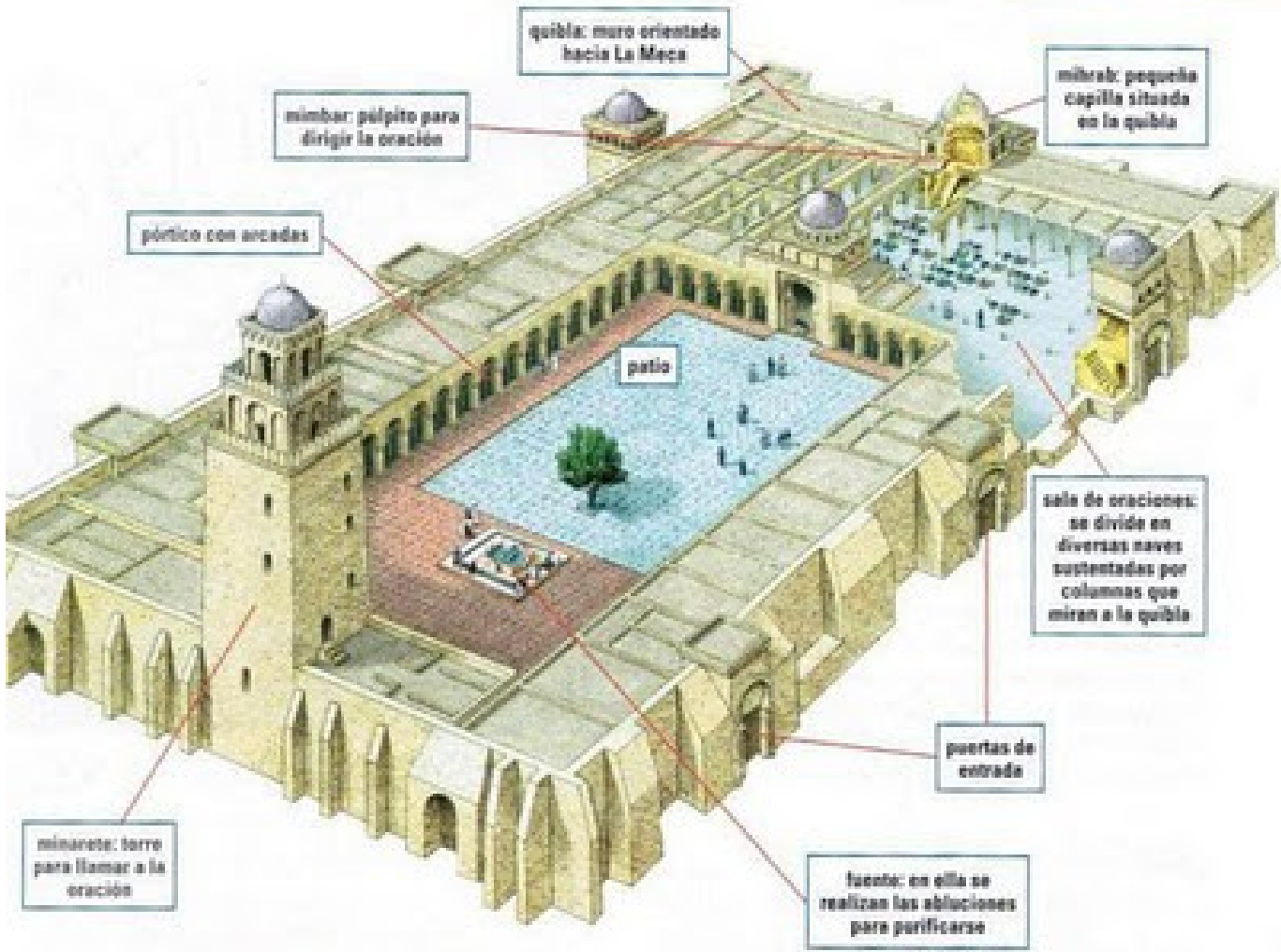
Palau de l'Aljafería, de Saragossa
(arcs lobulats)

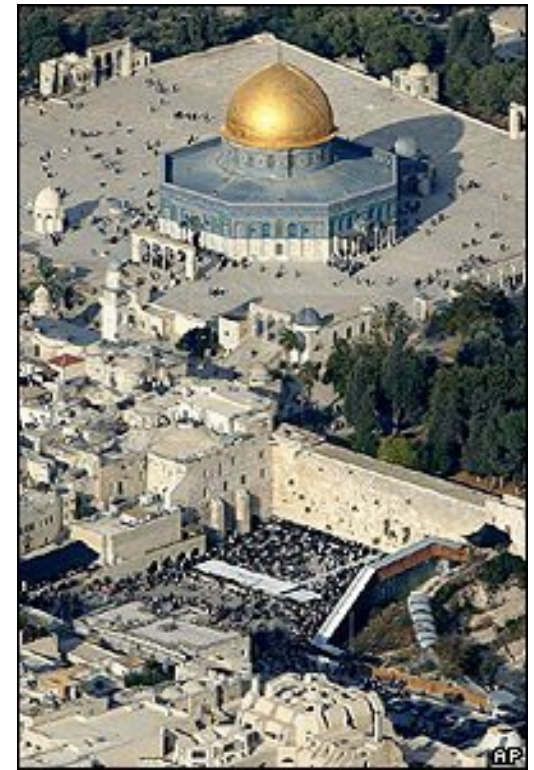
Sala d'oracions i mihrab de la mesquita de
Còrdova (arc de ferradura)

DESCUBRE...

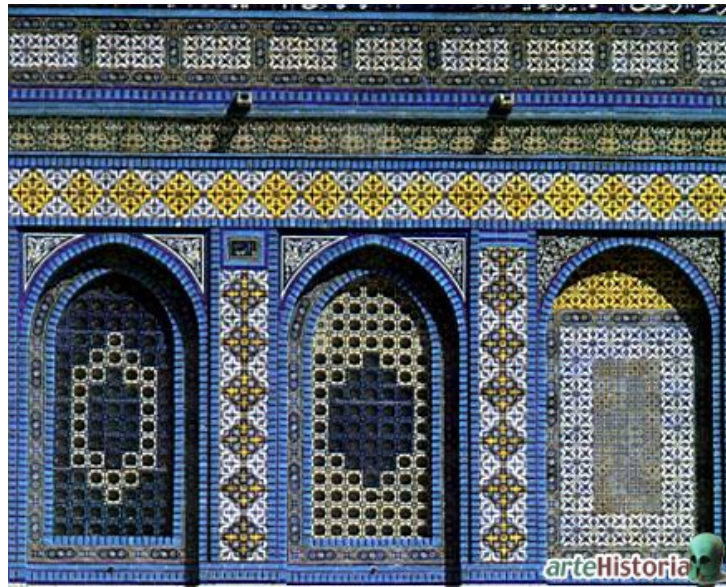
La mezquita

UNA MEZQUITA

Mesquita d'
Omar (La
Roca) de
Jerusalem

Mesquita dels Omeies, a Damasc

Pati de la Mesquita dels Omeies, a Damasc

Mesquita de Còrdova

Documentació general

Nom: **Mesquita de Còrdova**

Autor: **desconegut.**

Comitent: **Abd al-Rahman I.**

Més

tard **Abd al-Hakam II** i **Al-Mansur** van fer reformes i ampliacions.

Cronologia: **785-788** (Abd al-Rahman I);

Ampliada successivament el 833, el 835, 962-966 i el 987.

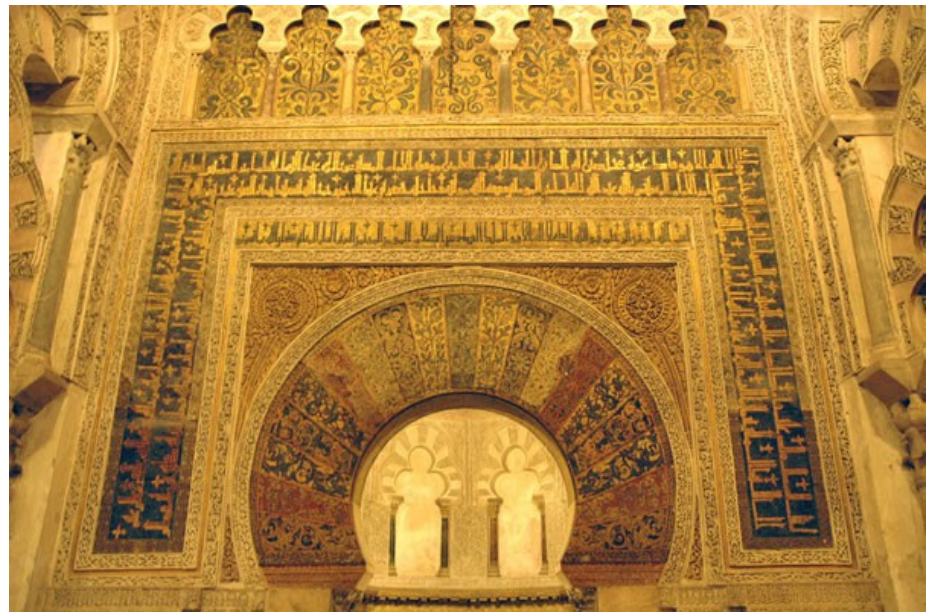
Localització: **Còrdova** (Espanya)

Estil: **art islàmic**
(hispanomusulmà)

Materials: **pedra, maó, fusta i guix**

Sistema constructiu: **arquitratvat i voltat**

Dimensions: **1,78 x 1,25 m**

Context històric

Al **regne visigot de Toledo**, a principis del segle VIII, després de la mort del rei Vítiza, el seu successor, **Roderic**, va enfrontar-se a Àkhila, que li disputava la corona. Aquest últim va demanar ajuda als musulmans del nord d'Àfrica. Aquests van desembarcar a Gibraltar el 711 i derrotaren a Roderic a la batalla del **Guadalete**, començant la conquesta de la Península Ibèrica. En set anys la dominaren tota, menys les muntanyes del nord. La convertiren en un emirat **depenent del Califat Omeia de Damasc**.

Els musulmans denominaren a la Península Ibèrica **Al-Andalus**. Els seus habitants s'islamitzaren al llarg dels vuit segles que durà el domini musulmà. Aquest va dur avenços en tots els camps i fundà escoles importants.

El 750 el **Califat Omeia** va desaparèixer sota els **abassides**, però un príncep omeia, **Abd al-Rahman**, va fugir refugiant-se a Còrdova i va iniciar l'**emirat independent** del nou Califat Abassida de Bagdad. Fou aquest emir el que començà a fer construir de la mesquita de Còrdova, ho va fer sobre el terreny que havia ocupat l'església visigoda de San Vicente.

Fins el segle X va ser ampliada diverses vegades per acollir la població cada cop més nombrosa de la ciutat. Després de la "Reconquesta", el 1523, es construï una catedral al mig de la gran mesquita.

Anàlisi formal

Elements de suport i suportats

Al *haram* hi ha 514 columnes. Les del primer edifici d'Abd al-Rahman I tenen fusts de granit, jaspi o marbre, i provenien d'edificis romans i visigòtics. Els capitells són molt diversos. A les ampliacions posteriors no aprofitaren elements arquitectònics.

Com les **columnes** tenien poca alçada s'ideà un sistema a base de dues arcades superposades, donant molta més altitud als sostres i efecte de lleugeresa. Es possible que fos una improvisació afortunada, per la rapidesa amb que es va construir.

Sobre cada columna s'aixeca una pilastra que ses sosté als dos cantons amb uns **arcs de ferradura** que alhora permeten sobreposar-hi un altre nivell d'**arcs de mig punt** més amples. Els arcs inferiors fan de contrafort de les pressions laterals de la coberta de dos aiguavessos.

arc de mig punt

Dovelles
bicolor:
blanc i
vermell.

arc de ferradura

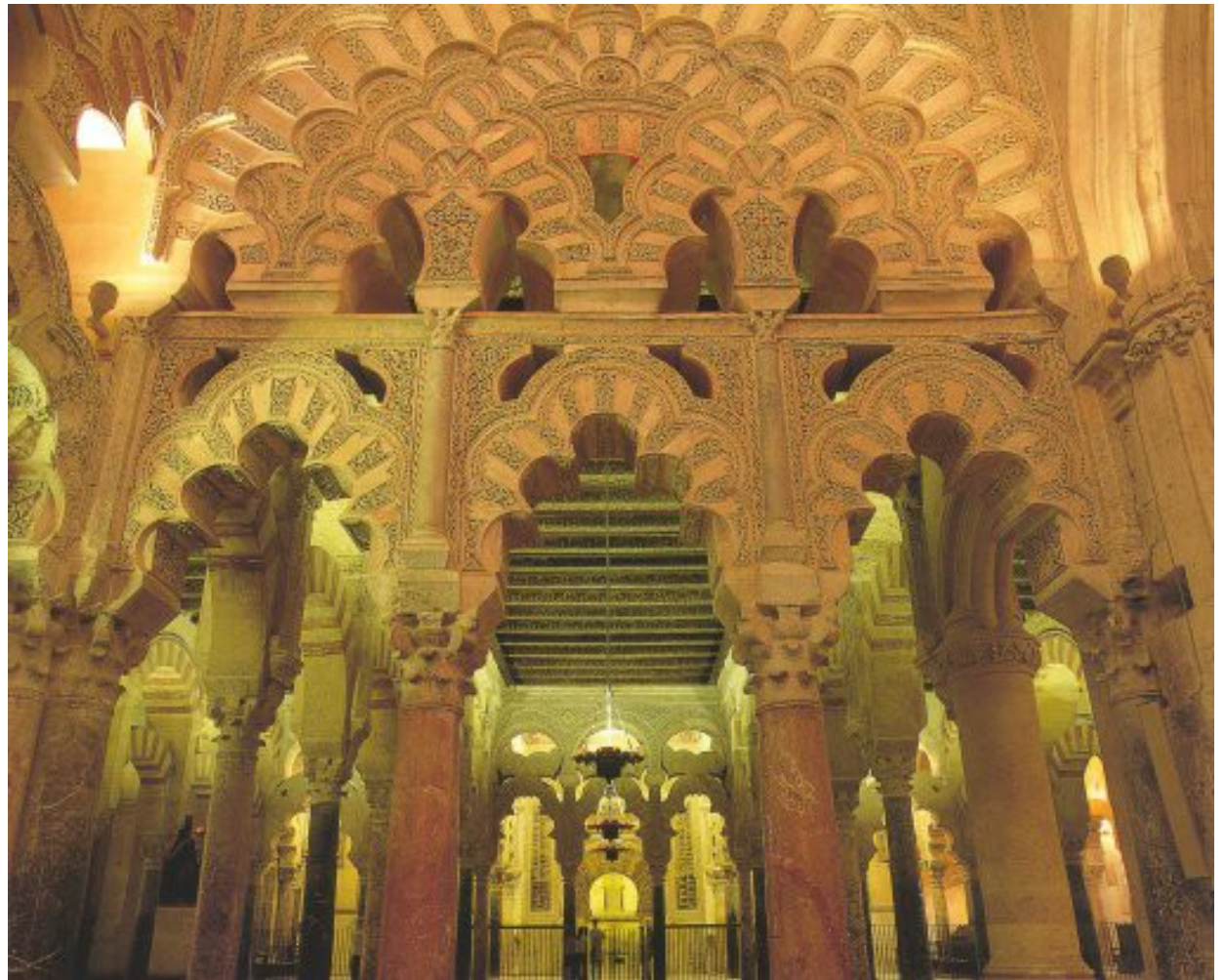
pilastra

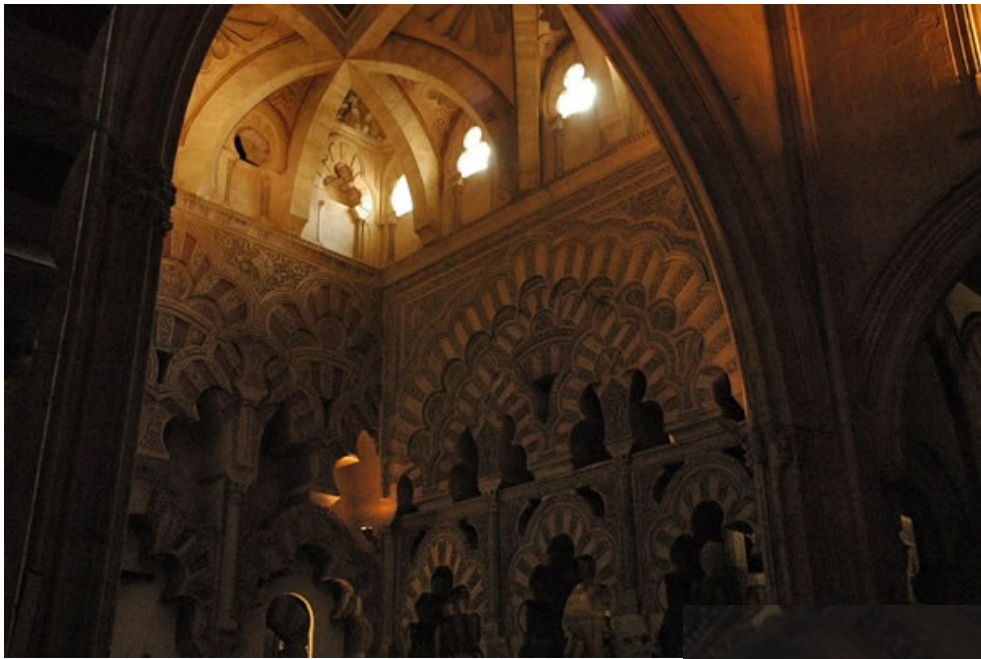
Coberta de dos aiguavessos

També hi ha **dues columnes superposades** que contenen tres fileres d'arcs lobulats entrelaçats formant una gelosia complicada i molt ornamental.

Després de les ampliacions la mesquita era molt profunda, cosa que no permetia que la llum del pati arribés al fons.

Amb l'ampliació d'Al-Hakam II s'hi van construir quatre cossos de llum: al centre un i tres davant del *mihrab*.

Ampliació d'Al-Hakam II:
avantsala del
mihrab

La **cúpula** principal, sobre el *mihrab*, els nervis de la qual s'encreuen i dibuixen un octògon al centre.

A la part interna hi ha mosaics de finíssimes decoracions vegetals i entre els nervis hi ha un cos de finestres.

Espai exterior

Forma un rectangle de 1,78 m de nord a sud i 1,25 d'est a oest. Està envoltada per un mur massís i reforçat amb torres quadrades, entre les quals s'obren les 19 portes que té. No hi ha façana principal.

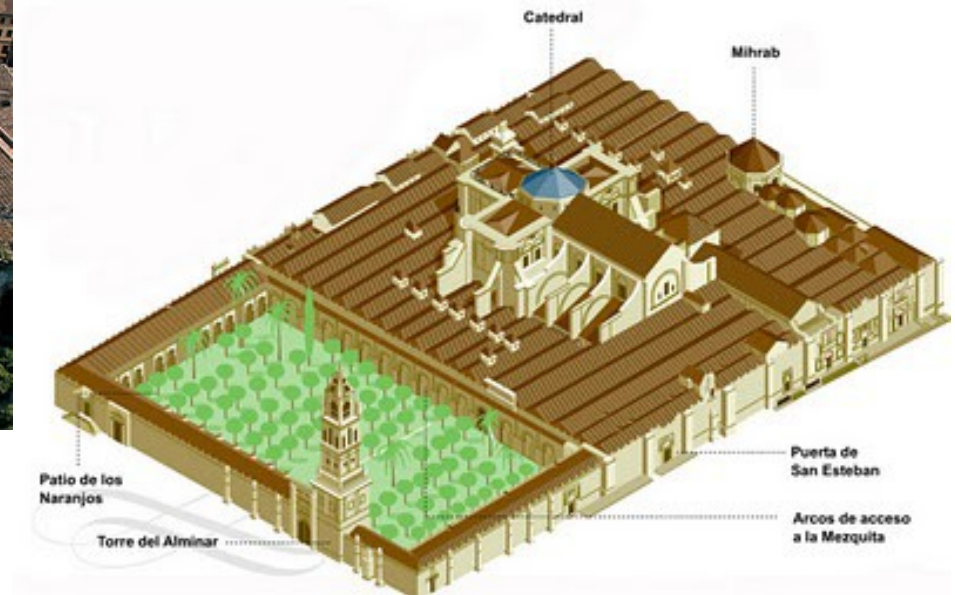
Exterior auster, amb forma de fortalesa.

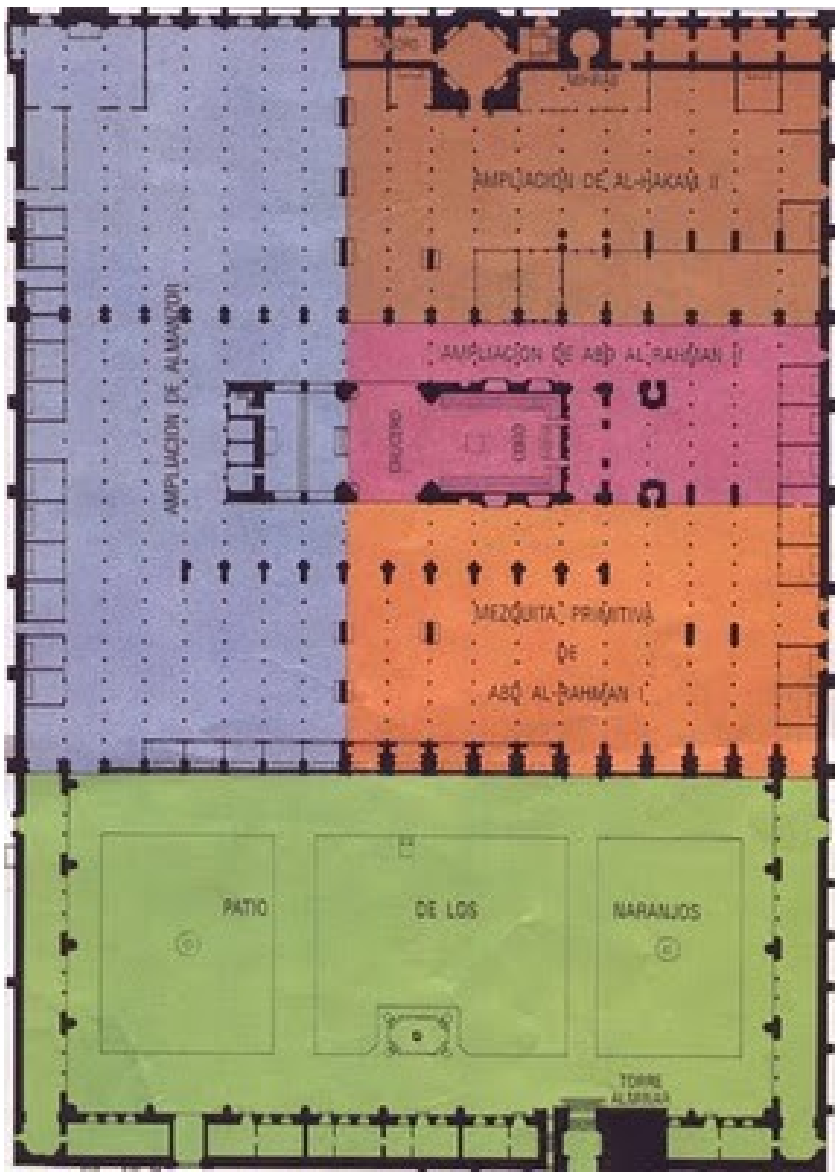

Espai interior

L'entrada és pel pati dels Tarongers (*sahn*), que té un minaret, s'inspirà en la mesquita de Damasc. També conté quatre fonts (*sabils*) per a les ablucions rituals. Els tarongers s'alineen amb les naus de la sala d'oració.

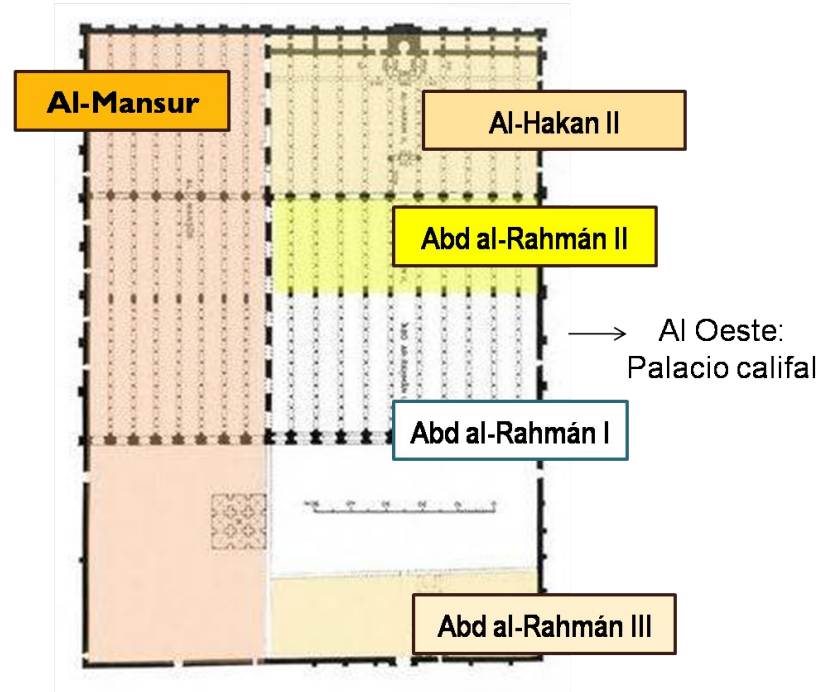
Al fons del pati s'obren 19 arcs de ferradura, corresponents a les 19 naus de la sala d'oració.

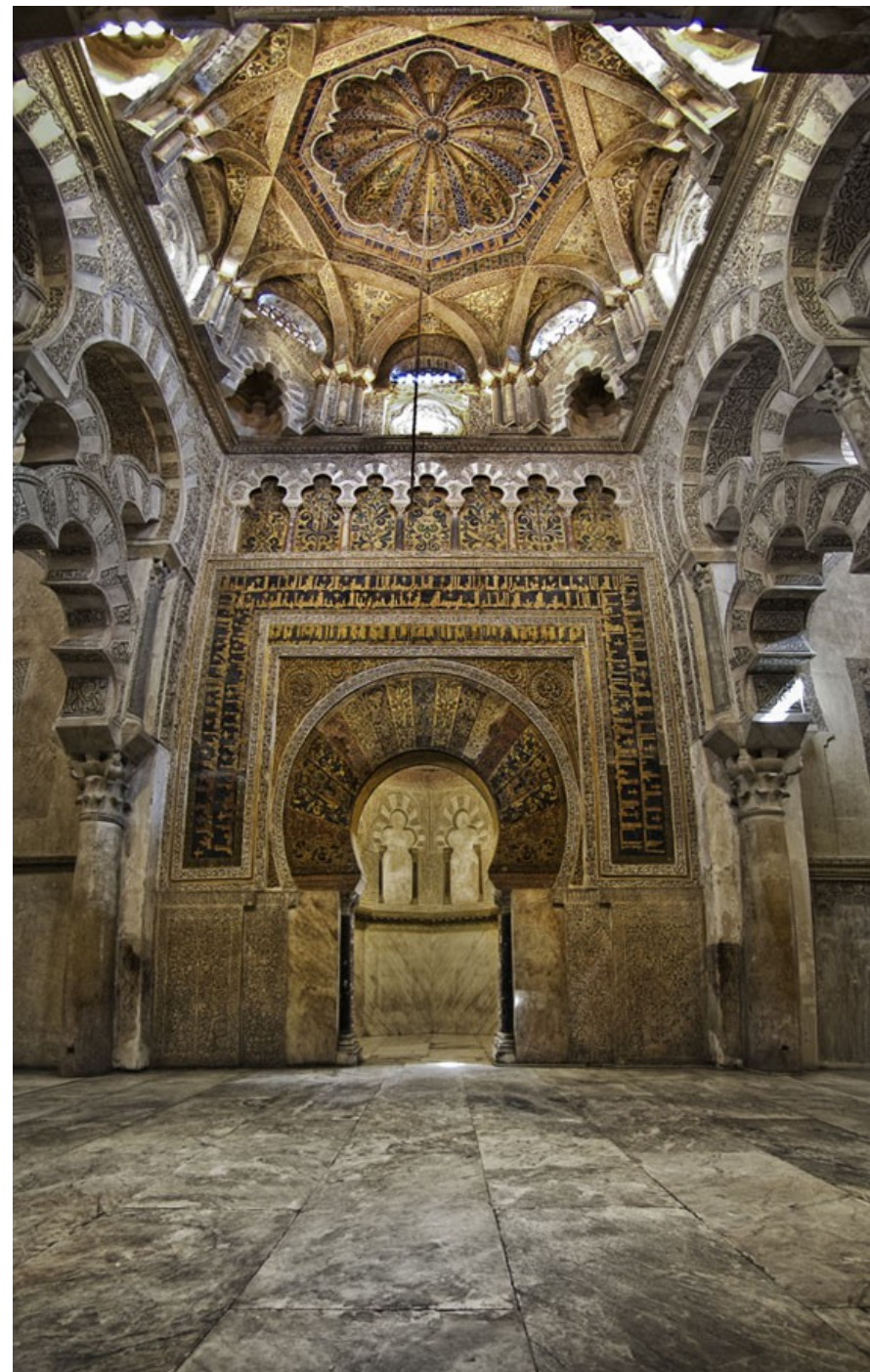
Ampliaciones de la Mezquita de Córdoba

Al Sur:
Guadalquivir

La sala d'oració està formada per 19 naus formades per fileres de columnes que li donen aspecte de bosc impressionant. Les columnes són 514.

Aquestes columnes estan orientades perpendicularment cap al mur de la **quibla** (capçalera que assenyala la direcció de la Meca), on s'hi troba el **mihrab**, punt central de la mesquita.

Davant el *mihrab* hi ha la *maqsura*, lloc reservat a les autoritats. Aquesta zona queda molt il·luminada gràcies a 4 cúpules amb finestres radials ja esmentades.

La *quibla*, amb el seu *mihrab*, de la mesquita de Còrdova està **orientada al Sud**, per tant no mira a la Meca, ja que al ser una rèplica de la de Damasc, la varen orientar igual. Aquesta última, orientada al Sud, sí que mira cap a la Meca.

Interpretació

La mesquita de Còrdova havia de ser una **rèplica de la de Damasc**, d'on provenia el seu comitent Abd Al-Rahaman I. Després de la conquesta musulmana s'hi havia construït 300 mesquites i molts palaus i edificis públics.

L'antiga basílica de San Vicente fou compartida per musulmans i cristians fins l'any **784**, quan l'emir **Abd al-Rahman I** decidí construir una gran mesquita inspirada en la de Damasc.

La mesquita és l'expressió artística de la fe islàmica. La paraula *masyd* vol dir "lloc de postració" on els fidels adoren a Al·là. També tenia una finalitat política, perquè els emirs i califes podien controlar de prop les classes aristocràtiques i polítiques.

Al **segle XVI** es construï, al bell mig de la sala d'oració una **catedral** cristiana, que desllueix el conjunt monumental, però fou el que va permetre la seva supervivència.

El 1994 fou declarada Patrimoni de la Humanitat per la Unesco.

Entorn i integració urbanística

La mesquita es troba situada al mig de la ciutat de Còrdova, i segueix el preceptes musulmans, orienta un dels seus murs a la Meca.

Les tonalitats ocres dels materials i la seva poca alçada fan que quedi totalment integrada a l'entorn, i encara ho estaria més sinó fos per les intervencions cristianes, que trenquen la unitat del conjunt.

Models i influències

Tot i que havia de ser una rèplica de la gran mesquita de Damasc, van adaptar tradicions constructives locals, i van rebre **influències de l'arquitectura romana** (dovelles bicolores) i **visigòtica** (arc de ferradura).

La mesquita de Còrdova va aportar nombroses **innovacions**, entre les quals destaca la introducció del **guix com a material ornamental** interior, en arabescos i traceries. L'ús d'**inscripcions cúfiques** de l'Alcorà i el tipus de **minaret** que va servir de model per altres mesquites d'Al-Andalus i la resta del món islàmic.

Gran
mesquita de
Damasc